

VASTUU

Vastuunsa tiedostaminen, kun ihminen aikuistuu tai ihmiskunta kehittää kulttuuriaan, synnyttää merkittävän inhimillisen ongelman, joka ei suinkaan ole vieras Raamatulle. Tässä sitä voidaan kuitenkin käsitellä vain sivumennen, sillä tämä artikkeli keskittyy ihmisen vastuuseen Jumalan edessä muutamasta keskeisestä näkökulmasta tarkasteltuna.

1. Yhden ihmisen kautta synty tuli maailmaan (Room. 5:12). Raamatun kertomus Aadamin synnistä (1. Moos. 2–3) vastaa perustavaan kysymykseen: kuka on vastuussa elämän kovuudesta, kuolemasta? Paavali muotoilee vastauksen: vastuussa ei ole Jumala, vaan ihmisen teko, joka on päästänyt synnin yli-inhimillisen voiman valloilleen. Tämä teko on osittain mutta todella vastuussa maailmassa vallitsevasta pahasta.

Tämä vastaus on järkyttävä, ennenkuulumaton. Israelia ympäröineille suurille uskonnoille paha on yhtä vanha kuin maailma ja jumalat: jumalilta se on siirtynyt ihmisille. Ihmiset ja jumalat ovat siis kaikki sekä vastuullisia että vastuuttomia; kaikki ovat sitä mitä ovat, eri tavoin painottuva sekoitus hyvää ja pahaa. Kun Raamattu sitä vastoin olettaa hyvän Jumalan, hyvän luodun olennon ja luomista myöhemmän pahan, se asettaa pahan vastuun luotujen vapauden varaan.

Tämä vastuu ylittää ihmisen mitat. Raamatun kertomus tietää tämän ja kertoo synnin lähteneen Kiusaajasta. Mutta se tietää myös, että syntisessä tilassaan ihminen, vaikka vastuu käy yli hänen voimansa, ei kuitenkaan voi torjua sitä. Jokainen syntinen voi löytää näiltä sivuilta sekä sen kohtalonomaisuuden, jonka vuoksi hänen synneistään syntyy pahaa, jota hän ei ole tahtonut, että tarkan kuvan omista rikkomuksistaan, heikkouden (vrt. liha) ja pahan-
tahtoisuuden sekoituksesta. Hän voi löytää niistä oman osuutensa maailman pahuudesta.

2. Tunsin synnin vain lain kautta (Room. 7:7). Laki oli Jumalan Israelille antama ”kasvattaja” (Gal. 3:24). Se kasvatti Israelia syvästi vastuuntuntoon. Sanomalla: ”Sinä teet tämän... et tee tuota...”, se asetti jokaisen israelilaisen vastuuseensa ja osoitti hänelle, että tämä kykeni kantamaan vastuunsa. Tuomalla esiin olosuhteiden moninaisuuden ja aikomusten vaikutuksen se terävöitti hänen omaatuntoaan. Osoittamalla hänelle, että Jumala tahtoo hyvää ja paheksuu pahaa, laki antoi hänen teoilleen äärettömän arvon. Liittämällä Lain liittoon se teki koko olemassaolosta valinnan Jumalan puolesta tai häntä vastaan. Totta, myös pakanat kykenevät tunnistamaan vastuunsa ”sydämessään” ”ilman lakia” (Room. 2:15). Mutta Laki teki Israelista kansan, joka oli ”kaikkien joukossa viisas ja ymmärtäväinen” (5. Moos. 4:6) ja tietoinen ihmisen tekojen vakavuudesta.

3. Tunnista, mitä olet tehnyt (Jer. 2:23). Se, minkä Laki julisti yleisesti, sen profeetat tulevat osoittamaan konkreettisesti jollekin omantunnottomalle ruhtinaalle tai harhakuvitelmissa elävälle kansalle ja asettamaan heidät kohtaamaan vastuunsa. Lähes aina, Samuelista ja Natanista (1. Sam. 3:13; 2. Sam. 12:10 ff.) Israelin viimeiseen perilliseen asti (Jes. 59:8 ff.), profeetat puuttuvat tapahtumiin jo koettujen tai ennakoitavissa olevien onnettomuuksien pohjalta: ”Koska teette tällaista pahaa, myös tällainen paha kohtaa teitä...” Jokainen kansallinen katastrofi tarjoaa heille tilaisuuden tarkastella kansan vastuuta terävämmin.

Suurin onnettomuus, pakkosiirtolaisuus, on Hesekielille ratkaiseva oivallus. Israel vajosi perikatoon laiminlyötyään vastuunsa, mutta jokaiselle israelilaiselle kaikki on yhä mahdollista. Jokaisen on otettava vastuunsa ja valittava elämän ja kuoleman välillä: ”Vanhurskaan vanhurskaus on hänen päällään, ja jumalattoman pahuus on hänen päällään” (Hes. 18:20).

4. Olen tehnyt syntiä sinua vastaan (Ps. 51:6). Syntien tunnustaminen Raamatussa, siinä muodossa jonka se saa, kuuluu Lakia ja profeettoja ja ilmaisee tietoisuutta vastuusta. Sillä ei pyritä laskemaan rikkomuksia eikä luettelemaan mahdollisimman monia syntejä sen varmistamiseksi, ettei mitään jäisi pois. Se asettaa vastakkain Jumalan vanhurskauden ja ihmisen vääryyden (Jes. 59:9, 14; Dan. 3:27–31; Ps. 51:6 ff.). Tunnustamisen tarkoituksena ei ole ainoastaan myöntää, että saatu rangaistus on ansaittu, vaan syvemmästä näkökulmasta, joka liittyy kiitoksenantoon, siirtää syyllisyyden paino syntisen kannettavaksi ja vapauttaa Jumala syytteestä: ”Sinulle, Herra, kuuluu vanhurskaus, meille häpeä” (Dan. 9:7; Bar. 1:15 ff.). Näin parannuksen rukous jatkaa alkukertomuksen oivallusta: Jumala on hyvä, paha on syntisen vastuulla.

5. Evankeliumi on pyhälle Paavalille Jumalan vanhurskauden ja syntisen vastuun lopullinen ilmoitus.

Roomalaiskirjeen kolme ensimmäistä lukua osoittavat synnin tuhoisan vakavuuden ja ratkaisevien valintojen painon sekä samalla selittävät tämän kohtalon, joka ylittää inhimillisen mittapuun. Jos Jumalan viha kuormittaa ihmisen tekoja näin raskaasti ja saa hänen vastuunsa ylittämään kaiken, minkä hän itse voi ennakoida ja tahtoa, tämä paradoksaalinen kohtalo on sellaisen rakkauden kääntöpuoli, jonka mittasuhteet ovat Jumalan mittasuhteita: ”sillä Jumala on sulkenut kaikki ihmiset tottelemattomuuteen armahtaakseen kaikkia” (Room. 11:32).

Tämä suunnitelma tulee ilmi Kristuksen kärsimyksessä. Jumalan Pojan kuolemaan johtaneet erilaiset vastuut eivät ole samanarvoisia (vrt. Joh. 19:11; Ap. t. 3:13), eivätkä ne kata kaikkea vastuuta (Ap. t. 3:17), mutta ne ovat todellisia, ja kaikki yhdessä ne ovat saaneet aikaan tämän hirvittävän rikoksen. Siksi evankeliumin julistus syntyvässä Kirkossa

muistuttaa aina koko Jerusalemiä sen vastuusta: ”Te surmasitte hänet” (Ap. t. 2:23; 3:14; 4:10; 5:30 ff.). Syntinen pääsee uskoon vain parannuksen ja vastuunsa tiedostamisen kautta.

JG

Katso myös: → bien-mal I 3 — conscience — epreuve-tentation AT II 2 — liberation-liberte I — loi C III 2 — peche — Parannus ja kääntymys — Palkka II 1.2 — semer I 2 a — soucis I